

AKTIVNOSTI ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U CILJU POVEĆANJA BEZBEDNOSTI SAOBRAĆAJA

CIVIL SOCIETY ACTIVITIES IN ORDER TO INCREASE TRAFFIC SAFETY

Sanja Despotović¹ i Nataša Uskoković²

Rezime: Civilno društvo kroz svoje aktivnosti jasno ukazuje institucijama na postojeće probleme koji postoje u društvu i zajedničkim aktivnostima utiču na promene. Pored toga, civilno društvo može biti od velikog značaja kao podrška radu državnih institucija. Saobraćaj je deo svakodnevnog života i povećanje bezbednog učestvovanja u saobraćaju je od ključne važnosti za unapređenje kvaliteta života građana. Kroz aktivnosti pojedinaca, grupa građana ili organizacija civilnog društva znatno se može doprineti povećanju bezbednosti saobraćaja i na taj način se smanjiti broj saobraćajnih nezgoda, povređenih ili poginulih lica. Ukoliko organizacije civilnog društva prepoznaju svoje mesto u sistemu bezbednosti saobraćaja, i kroz unapred osmišljen i efektivan plan aktivnosti, može se postići potpun efekat promovisanja pravilnog bezbednog ponašanja učesnika u saobraćaju. Uspostavljanje saradnje između vodećih institucija, kao što su Agencija za bezbednost saobraćaja i Komitet za bezbednost saobraćaja, i organizacija civilnog društva može rezultirati time da se utiče na veliki broj ljudi kroz različite elemente i time doprineti da se ostvari što značajniji efekat bezbednosti saobraćaja. U ovom radu biće predstavljeni predlozi strateških koraka i aktivnosti kojim organizacije civilnog društva mogu da potpomognu bezbednost saobraćaja.

Ključne reči: Organizacije civilnog društva; aktivnosti; saradnja; bezbednost saobraćaja

1. UVOD

Saobraćaj je deo svakodnevnog života i povećanje bezbednog učestvovanja u saobraćaju je od ključne važnosti za unapređenje kvaliteta života građana. Kroz aktivnosti pojedinaca, grupa građana ili organizacija civilnog društva znatno se može doprineti povećanju bezbednosti saobraćaja i na taj način se smanjiti broj saobraćajnih nezgoda, povređenih ili poginulih lica.

Društveni aktivizam je od davnina imao velikog uticaja u donošenju ili menjanju društvenih procesa svuda u svetu. Formalno ili neformalno organizovan, društveni aktivizam građana jedne države se mora zasnivati na skladnom, sistematski potkovanom i jasnom cilju. Organizacije civilnog društva imaju jasnu definiciju:

"Dobrovoljni oblici organizovanja građana koji nastaju privatnim ili pravnim dokumentom – ugovorom o osnivanju, čiji je cilj zaštita interesa određene grupe građana ili društva u celini i koje nisu deo strukture vlasti. Predstavljaju posrednika između javnih organa vlasti i građana."

Civilno društvo kroz svoje aktivnosti mora direktno ukazati institucijama na potrebe i probleme u društvu. Samim tim, neophodno je postojanje većeg broja ozbiljnih organizacija civilnog društva koje će se istinski i duboko baviti problemima samom društvu. Osnivanje neprofitnih i nevladinih organizacija koje se bave problemom bezbednosti saobraćaja, može biti od velike važnosti za unapređenje istog. Organizacije bi imale ključni zadatak da svojim aktivnostima približe građanstvu načine za bezbedno učestvovanje u saobraćaju, promovišu saobraćajnu kulturu i neformalno obrazuju ciljne grupe različitih starosnih doba o značaju poštovanja saobraćajnih propisa, pružanju prve pomoći i drugo.

Ukoliko organizacije civilnog društva prepoznaju svoje mesto u sistemu bezbednosti saobraćaja, i kroz unapred osmišljen i efektivan plan aktivnosti, može se postići potpun efekat promovisanja pravilnog bezbednog ponašanja učesnika u saobraćaju.

¹ student, Univerzitet u Beogradu- Saobraćajni fakultet, sanja.despotovic92@gmail.com

² dipl. andragoškinja, natasha.uskokovic@yahoo.com

2. ZAKONSKI OKVIR

Republika Srbija kroz niz različitih dokumenata, strategija i planova jasno definiše prioritetne oblasti delovanja.

Svaka lokalna samouprava donosi strategije i lokalne akcione planove kojima definiše ključne oblasti rada za period predviđen tom strategijom. Kratkoročnim ili dugoročnim strateškim planovima, lokalne samouprave mogu da utiču i podstiču organizacije civilnog društva da usmeravaju svoje aktivnosti. Prevažodno je bitno da građanstvo bude uključeno u kreiranje akcionih planova i strategija u svojoj lokalnoj samoupravi, jer se samo na taj način mogu definisati problemi s kojima se nosi to društvo, kao i predlozi mera za njihovo rešavanje.

Na osnovu ovakvih dokumenata, svaka lokalna samouprava donosi i usvaja budžet za narednu godinu, s toga je i bitno prepoznati oblast bezbednosti saobraćaja u ovakvim dokumentima, jer to obezbeđuje veći prihod finansija koji će svaka lokalna samouprava, pa i država, izdvajati za unapređenje bezbednosti saobraćaja.

Upravo se ovde može prepoznati uloga organizacija civilnog društva koji treba da budu spona između lokalne samouprave, koja raspisuje konkurse, i ciljne grupe koja će učestovati u aktivnostima bezbednosti saobraćaja.

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture se približilo organizacijama civilnog društva, tako što su na njihovom sajtu otvorili odeljak namenjen upravo radu i aktivnostima organizacija civilnog društva i na taj način približili rad i napravili korak zajedničke saradnje.

3. MULTISEKTORSKA SARADNJA

Uspostavljanje saradnje između vodećih državnih institucija, koje upravljaju bezbednošću saobraćaja, i organizacija civilnog društva može rezultirati time da se utiče na veliki broj ljudi kroz različite aktivnosti i time doprineti da se ostvari što značajniji efekat bezbednosti saobraćaja.

Zadatak organizacija civilnog društva je da kontaktiraju i uspostave saradnju sa vodećim institucijama u oblasti bezbednosti saobraćaja, sa njima osmisle plan i strateške korake i usklade svoje aktivnosti - aktivnosti organizacija civilnog društva moraju biti usklađene i pratiti aktivnosti ostalih institucija, kao što su Ministarstvo saobraćaja, Agencija za bezbednost saobraćaja, Sekretarijat za saobraćaj, Uprava saobraćajne policije, Savet za bezbednost saobraćaja, Komitet za bezbednost saobraćaja i druge. Ukoliko dođe do neusklađenosti u radu civilnog i javnog sektora, efekat sprovedenih aktivnosti neće dostići željeni rezultat i na taj način se ciljnoj grupi šalje nejasna poruka.

Takođe, pored javnog sektora, privatni sektor igra bitnu ulogu u promociji bezbednosti saobraćaja. Ukoliko privatna saobraćajno-transportna preduzeća preduzmu sve mere kako bi bezbedno učestvovala u saobraćaju, time daju dobar primer i ostalim učesnicima u saobraćaju da vode računa o svojoj, ali i bezbednosti drugih učesnika u saobraćaju.

Od velike je važnosti da javni sektor prepozna ulogu organizacija civilnog društva u sistemu bezbednosti saobraćaja, da radi na jačanju kapaciteta samih organizacija, da ih podstiče na rad i razvijanje.

Organizacije okupljaju ljude dobre volje koji kroz svoj volonterski rad mogu i žele da unaprede svoju lokalnu zajednicu. Ukoliko je prepoznat problem nedovoljnog kapaciteta ljudstva koji bi se bavili pitanjem bezbednosti saobraćaja, onda su organizacije civilnog društva upravo te koje okupljaju mlade pokretače lokalnih zajednica. To je potencijal koji je nedovoljno iskorišćen, a temelji se na podsticanju mladih da se aktivnije uključe u rešavanje problema svoje zajednice, ali i u promovisanju zdravih stilova života.

4. NEFORMALNO OBRAZOVANJE I UČENJE

Saobraćajno obrazovanje i vaspitanje je donekle prisutno u formalnom obrazovanju. Ono se prožima od osnovne škole kroz formalno obrazovanje, pa tokom celoživotnog učenja, kroz neformalno i informalno učenje.

Kroz nedovoljan broj predmeta, pretežno izbornih, saobraćaj se ne izučava kao predmet, već dobija ulogu putem informalno učenja. Neformalno obrazovanje i učenje, kao nedovoljno iskorišćen, a izuzetno značajan vid obrazovanja, jedan je od čestih vidova komunikacije organizacija civilnog društva sa pojedinim ciljnim grupama. S obzirom na to da je način slanja poruke široj javnosti i ukazivanju na postojani problem u bezbednosti saobraćaja, najčešće putem kampanja koje sprovode institucije ili nekolicina organizacija civilnog društva, kojima je primarna oblast delovanja bezbednost saobraćaja, uviđa se da postoji potreba za jačanjem kapaciteta tih organizacija.

Mladi i deca su rizične grupe po pitanju bezbednosti saobraćaja, te se obuka i obrazovanje ovih ciljnih grupa smatra ključnim za zdravije društvo. Iskustva pokazuju da najbolji rezultati upravo nastaju kao posledica koordiniranih akcija.

Od velike je važnosti ispitati koje su obrazovne potrebne učesnika saobraćaja i na osnovu njih kreirati programe obuka, treninga, konferencija i slično. Zahvaljujući tim podacima, organizatori neformalno obrazovnih aktivnosti mogu da putem znanja, veština i sposobnosti da utiču na promene kod ciljne grupe.

Nemali je broj učesnika saobraćaja koji imaju određene stavove koji su loši po njih i za društvo u kojem žive i rade. Jedan od takvih jeste da ih pojas steže i da se ne osećaju komforno tokom vožnje, iako taj isti pojas njima može da spasi život.

Informisanjem i usavršavanjem lica u saobraćaju može se uticati da se promene znanja koja se tiču saobraćaja. Nakon prihvatanja tih informacija i promenom stečenih navika i ponašanja, novostečeno znanje menja prethodne stavove i na taj način utiče na učesnike.

5. PREDLOZI AKTIVNOSTI

Za uspešno sprovođenje aktivnosti, organizacije civilnog društva moraju pre svega jasno i precizno odrediti oblast delovanja, ciljnu grupu i način komunikacije sa javnošću. Strateškim planovima se postiže konkretna zamisao i akteri tih aktivnosti mogu da počnu sa realizacijom svoje ideje.

Značaj i uspeh rada organizacija civilnog društva se vidi u njegovoj omasovljenosti i dobrom povratnom informacijom od strane društva, koji su ciljna grupa. Vidljivost i transparentnost organizacija civilnog društva dolazi do izražaja upravo onda kada ta ciljna grupa sve masovnije kreće da koristi slogane, akcije i zamisli organizacija, kreatora tih aktivnosti. Prilikom spovođenja projekata i kampanja u oblasti bezbednosti saobraćaja, zadatak organizacija civilnog društva je da sve aktivnosti budu na pravi način dostupne javnosti. Prepoznavanjem ciljne grupe i korišćenjem adekvatnih slogana, pokreta, muzike i statistike se može očekivati pomak u smanjenju broja nastradalih i poginulih.

Današnje društvo je društvo znanja i informacionih tehnologija. Stoga organizacije civilnog društva treba da iskoriste resurse današnjice i da se na taj način prilagode svojoj ciljnoj grupi, odnosno svim učesnicima u saobraćaju. Uticanjem putem bilborda, reklama na televiziji ili internetu, pravljenjem obrazovnih igrica na društvenim mrežama ili saradnjom sa obrazovnim institucijama, može doći do povećanja svesnosti o značaju bezbednosti u saobraćaju.

6. ZAKLJUČAK

Organizacije civilnog društva, u saradnji sa ostalim subjektima koji čine kompleksan sistem bezbednosti saobraćaja, imaju veoma veliku ulogu u prevenciji broja saobraćajnih nezgoda, smanjenju posledica saobraćajnih nezgoda, ali i u edukaciji i širenju svesti o značaju bezbednosti saobraćaja. S obzirom na to da je jedini način slanja poruke široj javnosti i ukazivanju na postojani problem u bezbednosti saobraćaja, najčešće putem kampanja koje sprovode institucije ili nekolicina organizacija civilnog društva kojima je primarna oblast delovanja bezbednost saobraćaja, postoji potreba za jačanjem kapaciteta tih organizacija. Ukoliko je ozbiljnost i ažurnost organizacija civilnog društva na veoma visokom nivou, onda se može značajno uticati na lokalne vlasti i promenu zakona i prepoznavanju potreba javnosti u oblasti bezbednosti saobraćaja. Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva koja se bave bezbednošću saobraćaja, zadatak je lokalne samouprave, ali i samog društva. Broj, ali i kvalitet organizacija civilnog društva mora biti na visokom nivou, a to se postiže dobrom saradnjom i komunikacijom sa svim subjektima koji čine jedinstven sistem bezbednosti saobraćaja.

7. LITERATURA

- [1]. Nacrt Nacionalne strategije za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva za period 2014-2018., Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije (01. oktobar 2014.)
- [2]. Rečnik pojmova Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije (<http://civilnodrustvo.gov.rs/recnik-pojmova/>)
- [3]. Lipovac K., Tešić M: Jačanje profesionalizma u bezbednosti saobraćaja - studija primera: Lokalne zajednice u Republici Srpskoj
- [4]. Kovačević P., Milinić B.: Saobraćajna kultura i lokalna samouprava, VIII međunarodna konferencija o bezbednosti saobraćaja, 2013., Valjevo
- [5]. Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima (Službeni glasnik RS, br. 41/09, 53/10, 101/11)
- [6]. Zakon o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik RS, br. 129/07)